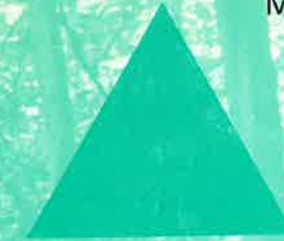

Mededeliingsblad van de Vlaamse Bosbouwvereniging

Geraardsbergse steenweg 267

9231 Gontrode

De Boskrant

november - december

1986

ISSN 0773 137X

2-maandelijks tijdschrift

16 jg. nr. 6

Mededelingsblad van de Vlaamse Bosbouwvereniging
Geraardsbergse steenweg 267
9231 Gontrode

De Boskrant

november-december 1986

ISSN 0773 137X

2-maandelijks tijdschrift
16de jg. nr. 6

REDAKTIERAAD :

Boury, F.
Coppens, H.
De Bruycker, P.
De Schuyter, J.
De Wever, B.
De Wulf, R.
Dua, V.
Geldhof, P.
Lust, N.
Maertens, Ph.
Meuleman, B.
Roekaerts, M.
Roggeman, G.
Roskams, P.
Saey, F.
Van Boghout, E.
Vanden Bil, V.
Van Haeren, R.
Van Look, K.
Van Miegroet, M.
Van Slycken, J.
Vitse, Th.

EINDREKACTIE :

Dua, V.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Lust, N.

V.B.V.
Geraardsbergse steenweg 267
9231 Gontrode
Tel. 091/52.21.13

ABONNERING :

Pers.abonnement 350,-
Studenten 200,-

te storten op
P.C. 000-1027667-55

Redaktioneel	1
De Computer in de bosbouwpraktijk	2
Problemen van natuurbeheer(-ders) in Vlaanderen	6
Recht op Antwoord : Nog eens de Corsikaanse den	13
Beleid : Houtverkoop Europees Jaar van het Leefmilieu	14 15
Uit de provincie : Het bos te Lembeke-Waarschoot Wordt Heverleebos militair oefenterrein ?	16 19
Uit de vereniging : Verslag van de bestuursraad van 25 september 1986 'Info-stand' Vlaamse Bosbouwvereniging Men zegt ...	20 23 24
Info	

redactioneel

Het bos en het Hof van Kassatie

Neen, beste lezer, het is niet de bedoeling om ook in dit artikel Uw aandacht te vragen voor de problematiek in Voeren. Niettemin kan daarover terloops gezegd worden, dat er in Voeren ook een schoon gemeentebos is, namelijk het "Roodbos" en dat dit bos plaatselijk een zeer waardevolle flora heeft.

Wij willen wel even wijzen op de immer voortdurende betwistingen die zich voordoen wanneer iemand, voornamelijk privé-eigenaars, bomen wil kappen. Nog dikwijls wordt daarbij de eigenaar ten onrechte last aangedaan, voornamelijk door gemeentebesturen. Het is uiteraard gemakkelijk voor een overheid een gewone mens een P.V. aan te smeren en te zeggen dat hij in fout is. Meestal zal deze onwetende en zwakke persoon gelaten toegeven. Aldus ontstaat een gewoonte, waarop men meent het recht te mogen bouwen.

Het was nodig, dat grote boscigenaars hun rechten tot het uiterste verdedigden om de wet te kennen. Aldus zijn betwistingen over het kappen van bomen uiteindelijk tot bij het Hof van Kassatie gekomen, waarbij de eigenaar in het gelijk gesteld werd.

Het is ten eerste te betreuren, dat dergelijke zaken op zo'n wijze moeten beslist worden.

Het is duidelijk, het bos moet beschermd worden, maar dit moet binnen de wettelijkheid gebeuren, niet op een willekeurige manier en ook zodanig dat de doelstelling werkelijk verwezenlijkt wordt. Wanneer te strenge bepalingen worden opgelegd bij het planten en kappen van bomen in bossen, mag logischerwijze aangenomen worden, dat de belangstelling voor het bos bij de eigenaar zeer snel zal slinken.

Dit leidt onvermijdelijk tot bosvernietiging of tot een minderwaardig bos, waarmee de gemeenschap zeker niet gediend is.

Hedendaags zijn de wettelijke mogelijkheden op het ingrijpen in kappingen van privé-bossen uiterst beperkt. Er mag gerust gesteld worden dat de privé-eigenaar ook te willekeurig kan optreden.

De oplossing voor dit probleem kan nochtans gemakkelijk gevonden worden. Maar daarvoor is het weer nodig dat er een bosdecreet is. Altijd moet dezelfde konklusie getrokken worden. Hoelang nog ? Misschien dat het "Europees jaar van het milieu" ook hier verlichting kan brengen.

Aldus zou de boscigenaar door het opmaken van een eenvoudig beheersplan van veel problemen kunnen verlost worden.

N. Lust

DE COMPUTER IN DE BOSBOUWPRAKTIJK

De vulgarisering van de computer is de laatste jaren in een stroomversnelling gekomen. De reden hiertoe is eenvoudig : de computer is voor iedereen (sic) betaalbaar geworden.

De P.C. (personal computer) is op de markt geworpen als de computer van de K.M.O., zowel wat betreft prestatiemogelijkheden als wat betreft prijs. Aan het eerste verkoopargument is behoorlijk voldaan, het tweede is de laatste tijd ruimschoots beneden de oorspronkelijk gestelde norm geduikeld. Een I.B.M.-kloon (zie het verwantschap met de bosbouw) met ruim geheugen (640 Kram) kan je in principe al kopen voor minder dan 60 000 Bfr., inclusief scherm, printer en floppy-disk (extern geheugen).

Is het bosbedrijf in Vlaanderen als een K.M.O. te beschouwen en is bijgevolg bovenvermelde doorbraak ook hier te verwachten ?

De bostelling van 1970 (nog steeds) leert ons dat het gemiddeld "bosbedrijf" in Vlaanderen zo klein is dat er amper aan bosbeheer gedaan wordt, laat staan dat er voor dit beheer een computer zal gekocht worden.

En toch kan ook hier de computer binnendringen. Zo kan een computer aanwezig zijn in het kader van het hoofdberoep van de betrokken boscijner/beheerder. Een andere mogelijkheid is dat zoon-/dochter-

lief vader/moeder overtuigd heeft van het feit dat de tegenwoordige jeugd niet meer evenwichtig kan opgroeien zonder een eigen home-(spel-)computer. Ook dit laatste type computer blijkt immers voldoende capaciteiten te hebben om de bosbeheerder van nut te zijn.

In de grotere bedrijven, waaronder de houtvesterijen van Waters en Bossen, is een bewuste en meer professionele inbreng van de computer te verwachten. Het meeste "heil" voor Vlaanderen zal echter de oprichting van bosbeheerskoöperaties en de inschakeling van ingenieursbureaus voor bosbeheer meebrengen.

De opbouw van het bestaande gamma "bosbouwprogrammatuur" (nu nog vooral in het buitenland te zoeken) leert ons dat de belangrijkste toepassingsgebieden van de computer voor de bosbouwpraktijk zijn :

- houtmeetkundeprogramma's
- stockbeheersprogramma's
- boekhoudkundige programma's
- programma's i.v.m. planning.

Programma's van het eerste type zijn in principe de eenvoudigste en kunnen, aangezien slechts weinig gegevens moeten gestockeerd worden, ook met behulp van eenvoudige computers opgelost worden. Handige zakcomputertjes en programmeerbare zakrekenmachientjes volstaan veelal om zulke ogenblikkelijke berekeningen

uit te voeren. Hiermee kunnen o.a. de gegevens van een hamering verwerkt worden, doch deze basisgegevens dienen uitgewist te worden indien men de berekening voor een nieuw bosbestand wil uitvoeren. Meestal bestaan voor deze toestelletjes ook kleine printers om deze gegevens op uit te drukken.

Meer gespecialiseerd zijn de echte data-recorders en veldcomputers. Zij zijn omzeggens even handelbaar van formaat, doch hebben een aanzienlijk groter geheugen, werken veel sneller en kunnen aangepast zijn aan extreme weersomstandigheden. Gedaan met opschrijfboekjes of opnameformulieren tijdens de hamering/inventarisatie. De opname wordt ingetoetst in de computer (probleem : een hamering gaat te snel om sekuur in te kunnen toetsen), of beter ingelezen met een bar(streepjes)codelezer, of nog beter rechtstreeks ingebracht door een automatische meetklem of hoogtemeter.

Bar-Codelezer

Net als bij de zakcomputer (maar sneller en eventueel met ingewikkelder programma's) kunnen de geregistreerde gegevens ter plaatse verrekend worden naar gegevens nodig voor bv. de houtverkoop. Ook hier kunnen deze data eventueel uitgeprint worden. De gegevens van een of meerdere dagen werk kunnen echter ook integraal bewaard worden en later opgevraagd worden in de computer op kantoor.

Daarbij komen we aan het tweede luik nuttige programma's, nl. de stockbeheersprogramma's. De gegevens die we verzameld hebben moeten bewaard en beheerd worden. Hiertoe zal een iets sterkere computer met een soepel toegankelijk geheugen (minimum floppy-disk, beter hard-disk) beter geschikt blijken.

In principe verschilt zulk programma niet zo veel van het stockbeheersprogramma van een winkel/grootwarenhuis. De inventarisatie levert ons "regelmatig" (bosbouwkundig gezien = om de 12 jaar ?) gegevens over bv. het aanwezige houtvolume, de aanwezige boomsoorten en het bodemtype waarop het bestand groeit. De hameringsgegevens zeggen ons wat er verkocht is. In combinatie en in de loop van de tijd kunnen deze gegevens ons iets leren over de aanwas van het bestand (cfr. inkoop in de winkel). Verwerkingen (vb. houtmeetkundeprogramma's om een verkoopskatalogus op te maken) en, al dan niet statistische, analyse van deze gegevens (vb. de groeikurve van individuele bestanden, de gemiddelde groei van een boomsoort op een bepaald bodemtype) kunnen van groot nut zijn voor de bosbeheerder.

De computer kan ook helpen bij de bosbedrijfsadministratie. Veelal kunnen hier-

voor boekhoud-, personeelsadministratie- en materiaalbeheerspakketten voor algemene doeleinden gebruikt worden. Door de Heidemij (Nederland) is echter eigen software ontwikkeld ten behoeve van de bedrijfsadministratie van landgoederen. Bossen vormen er een belangrijk onderdeel van, zodat de ontwikkelde programmatuur ook goed te gebruiken is bij de administratie van bosbedrijven. Belangrijk is de tweezijdige benadering naar kostensoort (vb. lonen, grondstoffen, ...) en kostenplaats (vb. verjonging, wegenonderhoud, ...) die een doorgetrokken financiële analyse van het bedrijf mogelijk maakt.

Bij de planning proberen we in de toekomst te kijken. Hiertoe maken we gebruik van scenario's, modellen. Door zijn hoge rekensnelheid laat de computer toe met meer factoren rekening te houden en meer alternatieven uit te proberen. De meeste bosbouwkundige modellen steunen zich op groei modellen (gesofistikeerde tarieven) van de verscheidene boomsoorten, eventueel gekoppeld aan een financieel kosten-batenmodel (houtprijs, oogstkosten, ...). Hiermee kan o.a. de keuze van dunningsgraad en -tijdstip getoetst worden aan de voorspellingen van de computer voor diverse alternatieven. Ook het beheersplan kan getoetst worden t.o.v. modellen zoals een evenwichtige leeftijdsverdeling, een vooropgestelde boomsoortenvariatie, e.a.

Niet alle mogelijke programma's, die nuttig zouden zijn voor de bosbouwpraktijk, werden hier aangesneden. Bovendien is het bosbedrijf een geheel, waarbij alle hiervoor vermelde factoren op mekaar inspelen. Ideaal zou bijgevolg

Automatische meetklem waarbij diametermetingen rechtstreeks in de computer opgeslagen worden.

zijn al deze deelprogramma's aan mekaar te koppelen tot een enkel geïntegreerd programma. Dat dit echter verre (?) toekomstmuziek is blijkt uit het feit dat, voor wat Vlaanderen betreft, zelfs de afzonderlijke programma's nog niet op punt staan. Het is echter duidelijk dat de computer kan helpen in de bosbouwpraktijk en dat ook in Vlaanderen zijn intrede te verwachten is.

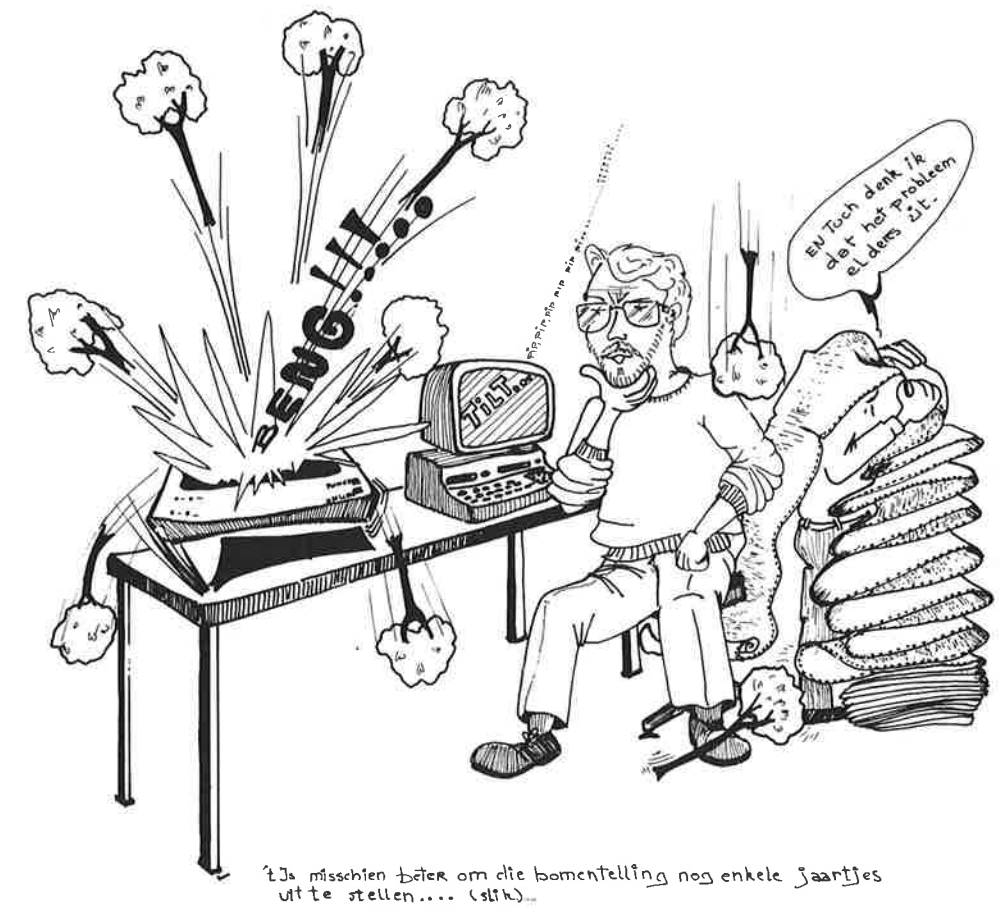
De computer is en blijft echter maar een werkinstrument. Teneinde er goed mee te kunnen werken moet men zijn (programma-tuur-)beperkingen beseffen, of beter ... kennen.

Hij kan enorm snel berekeningen uitvoeren, gegevens opslaan en terug opzoeken. Voor zulke exakte handelingen is de computer uiterst betrouwbaar.

Hij kan ook sneller alternatieven uitsetten en voorspellingen maken. De inhoud en de filosofie achter de hiertoe gebruikte modellen worden echter door een persoon ingebracht. Als een andere persoon deze modellen (= dit programma) gebruikt, dient hij niet alleen tevreden te zijn met deze inhoud en filosofie, maar ook met de graad van onnauwkeurigheid van de diverse modellen. Bijgevolg dient hij, op de wijze eigen aan het menselijk denken, de resultaten van de computer met

het nodige scepticisme te evalueren. Pas dan zal hij een beslissing kunnen nemen die hij zelf het meest verantwoord acht. De verantwoordelijkheid voor een beslissing ligt immers nog steeds bij de mens ... ook de verantwoordelijkheid om de computer blindelings te vertrouwen of om de stekker uit het stopcontact te trekken.

Th. Vitse

PROBLEMEN VAN NATUURBEHEER (-DERS) IN VLAANDEREN

Eerdere publikaties in De Boskrant en Groene Band (VERLINDEN, 1986a en 1986b) hebben, zoals te verwachten en ongetwijfeld ook de bedoeling was, voor enige gefronste wenkbrauwen gezorgd in bij het natuurbeheer in Vlaanderen betrokken middens. Belangrijker dan een eventueel afwijkende kijk op de door A. VERLINDEN gepresenteerde onderzoeksresultaten en konklusies, is echter het feit dat het betreffende onderzoek werd uitgevoerd en de konklusies werden verwoord. Discussie vormt de motor van het wetenschappelijk denken en mede daarom wordt elke uitnodiging- en mogelijkheid tot polemieken aangaande dit onderwerp met graagte door ondergetekende aanvaard.

Hoewel in eerste instantie een aantal van de nu volgende bedenkingen neergeschreven werd als reactie op de geciteerde publicaties, wil ik voor alle duidelijkheid stellen dat deze slechts een vertrekpunt vormen voor de onderhavige tekst. Als niet-akademicus is het overigens niet aan mij om het onderzoek-an-sich ten gronde te beoordelen. De kommentaren zijn in de eerste plaats van theoretische aard: de basis van en onderlinge relaties tussen doelstellingen, wetenschappelijk onderzoek en praktijk van het natuurbeheer in Vlaanderen. In de tweede plaats betreffen zij enige methodologische aspecten van het wetenschappelijk onderzoek ten bate van natuurbeheer, nl. de (kosten en) ba-

ten van "... een meer ingenieurstechnische aanpak gericht op precieze metingen om veronderstelde effecten van ingrepen in het landschap naar behoren te toetsen" (VERLINDEN, 1986b) - of "ingenieurstechnisch" de in deze kontekst meest geëigende term is laat ik beoordelen door lezers uit de niet-toegepaste wetenschappen. In de derde plaats behelzen wij enige uit het geciteerde onderzoek voortvloeiende bemerkingen, konkrete aanbevelingen e.d. aangaande de beheerspraktijk.

Diskussies over de wenselijkheid van een bepaalde beheersmaatregel blijven meestal beperkt tot een welles-nietesspelletje indien geen verband wordt gelegd met achtergronden en doelstellingen van het natuurbeheer.

De belangrijkste achtergrondbemerking geldt het feit dat de ganse "natuurbeheerskultuur" in Vlaanderen op import berust, meer bepaald vanuit Nederland. Er zijn ongetwijfeld meerdere (kultuur-)historische redenen waarom praktijk en theorievorming van beheer van, met name half-natuurlijke, landschappen juist boven de Moerdijk zo'n hoge vlucht hebben genomen; zeer belangrijk is zeker de reeds veel langer veel sterker doorgevoerde scheiding tussen "natuur-" en "kultuurgebied", al tientallen jaren geleden resulterend in grote oppervlakten halfnatuurlijk landschap in beheer bij natuurbeschermingsorganisaties. Met de bekende Nederlandse

Extensieve begrazing versterkt de abiotische diversiteit. Pony's in een inlaag op Schouwen (foto: V. Dua).

efficiëntie werd in eerste instantie de beheerspraktijk (met het hiertoe benodigde professionele kader) uitgebouwd. Fundamenteel natuurwetenschappelijk onderzoek en basisfilosofisch denken gebeurde (en gebeurt - ondanks de naar Vlaamse normen zeer grote inspanningen op dit gebied) daarbij vrijwel steeds achteraf, dikwijls zelfs als direkte respons op uit de beheerspraktijk voortvloeiende problemen. Het denken over "begrazing", "procesgericht beheer", e.d. kwam bijvoorbeeld pas goed op gang toen door de grote beheersoppervlakte en onbetaalbare arbeidskrachten intensief maaibeheer problematisch werd. Men kan deze ommekeer van de logische gang van zaken betreuren maar hij is bij maatschappelijk betrokken wetenschappelijke processen eerder regel dan uitzondering en als zodanig - mogen sommigen mij deze woorden vergeven - symptomatisch voor een "ingenieurstechnische" mentaliteit in onze samenleving. De andere zijde van de medaille is echter dat er ongetwijfeld meer kwetsbare populaties en levensgemeenschappen verdwenen

(zouden) zijn door achterwege blijven van beheer dan door de gevolgde werkwijze en dat deze al evenmin betekent dat de onderbouw van het natuurbeheer dan op mythes zou berusten - maar daarover later.

In Vlaanderen ontbreekt grotendeels de professionele infrastructuur voor uitvoering en begeleiding van beheer welke zo kenmerkend is voor het Nederlandse voorbeeld. Dit leidt wel eens tot frustratie bij de betrokkenen maar impliceert vooral dat elke discussie i.v.m. beheersproblematiek in Vlaanderen min of meer "en marge" plaatsvindt: we hebben noch een gespecialiseerd onderzoeksinstituut, noch een op de problematiek toegespitst tijdschrift, noch interdisciplinaire discussiegroepen (of het zouden de wetenschappelijke commissies van de staatsnatuurservaten moeten zijn), noch ... De doorsnee Vlaamse natuurbeheerder houdt zich met deze materie bezig buiten zijn eigenlijke werkuren, zijn kennis is geen produkt van een schoolse of academische vorming maar van een veldbiologische hobby en hij is in belangrijke mate afhankelijk van derden, vierden of vijfden voor de overdracht van ideeën, kennis en ervaring. Deze kennisoverdracht wordt daarbij nog ernstig gehypothecerd door de opgehaalde schotbalken tussen de diverse beherende instanties. Al met al heeft deze situatie, naast nadelen ook enige voordelen (grote soepelheid in planning en uitvoering b.v.) en bestaan er, voorlopig, nauwelijks alternatieven.

Binnen een beweging met "behoud" als voorname uithangbord resulteert één en ander paradoxaal genoeg in "kreatieve anarchie" en "dynamiek" als dé wezenskenmerken van het hedendaags natuurbeheer in Nederland en Vlaanderen. De konklusie "men

hoe de zich voor zogenaamde pasklare, algemeen geldende uitspraken over natuurbeheer" (VERLINDEN, 1986a) slaat wat dit betreft de nagel zeer op de kop maar staat enigszins in tegenspraak met het wat schrale gebruik van vraagtekens en relativerende zinswendingen in de rest van de hier besproken teksten.

De nu volgende analyse van doelstellingen en strategieën (ook in het natuurbeheer volgt men de taalkundige modes!) wil al evenmin enige aanspraak maken op algemene geldigheid maar kan voor mensen die minder vertrouwd zijn met het onderwerp wel een leidraad vormen in het doolhof van ideeën en uitspraken in en rond het hedendaags natuurbeheer. Deels is deze analyse gebaseerd op (Nederlandse) literatuur (o.a. SLOET, 1982), deels op persoonlijke kontakten en eigen reflectie. Het gaat hierbij enkel om het natuurbeheer in de meest strikte zin: met uitsluiting dus van de niet direct op biologische natuurwaarden gerichte (educatieve, recreatieve, economische, ...) en de meeste "externe" aspecten van het beheer. Doelstellingen, problemen en oplossingen, zijn immers zeer schaalgebonden, wat meteen een antwoord geeft op het prangende probleem van het door VERLINDEN (1986a) gesignaleerde verschil tussen internationale en regionale natuurbehoudsopties.

Globaal genomen kan een viertal beheersdoelstellingen worden genoemd, de hier gehanteerde volgorde houdt geen waardeoordeel in.

- * Behoud van zeldzame/bedreigde/kwetsbare populaties, soorten of levensgemeenschappen.

- * Behoud van cultuurhistorisch bepaalde combinaties van soorten en/of structuren (of processen).
- * Behoud en ontwikkeling van soorten- (of structuur)rijkdom.
- * Behoud en ontwikkeling van spontane, "natuurlijke" processen.

Een trapje lager kunnen een aantal beheersstrategieën (het geheel van beleidsmaatregelen om deze doelstellingen te verwezenlijken) worden onderscheiden.

- * Historisch gezien bestaat een eerste strategie uit "afschermen en niets doen". Deze optie vindt, door de alomtegenwoordige en onvermijdelijke invloed van de mens, in deze kontekst nog weinig aanhangers. Afzien van menselijk ingrijpen komt echter verderop nog terug bij het procesgericht beheer.
- * "Soortgericht" beheer is gericht op en beperkt zich tot het reguleren van populaties van één of enkele soort(en). Deze strategie wordt meestal gekenmerkt door eenmalige, geïsoleerde ingrepen met een vrij kunstmatig karakter, b.v. "maaïen rond het orchideetje", rietmaten voor zwarte sterns, een vossenwervende afsluiting rond een lepelaarkolonie. Veel van het op (grottere) beesten gericht beheer valt momenteel onder deze categorie, buiten het natuurbehoud sluiten b.v. produktiegerichte bos- en landbouw hierbij aan.
- * Een "kontinuïteitsgerichte" strategie streeft naar een zo nauw mogelijke aansluiting met het traditionele, cultuurhistorisch bepaald beheer. Dit beleid wordt liefst niet verward met de eerder vermelde cultuurhistorische doelstelling (dit geldt overigens voor alle

ogenschoonlijk parallel lopende strategieën en doelstellingen). In het ene geval gaat het om de waarde van het cultuurhistorisch fenomeen op zich (= monumentenzorg), soms (behoud van de purp'ren hei b.v.) vereist dit juist zeer soortspecifieke maatregelen. In het andere wordt ervan uitgegaan dat het geheel van agrarische (of industriële) werkzaamheden van onze voorouders de beste garantie biedt voor het vervullen van één of meer van de eerder genoemde doelen.

Hakhoutbeheer b.v. kan voortgezet worden om redenen van soortbehoud, monumentenzorg of structurele diversiteit, al naargelang de gekozen optie zullen echter oppervlakte en ruimtelijke spreiding van de gekapte percelen verschillen.

Op kontinuïteit gericht beheer is zeer wijd verbreid in de reservaten en behelst technieken als zomermaaien van vochtig hooiland, plaggen van heide, "normale" begrazing van binnenduïngsland, hak- en middelhoutbeheer in bossen. Op de verwarring tussen deze strategie en de cultuurhistorische doelstelling berusten een aantal van de al even wijd verbreide misverstanden over het zgn. konservatisme van het natuurbeheer.

Eigen aan de oude agrarische ecosystemen was de - in vergelijking met de huidige situatie - veel meer gesloten nutriëntenkringloop, gekenmerkt door een relatief kleinschalige herschikking van deze nutriënten binnen het systeem. Belangrijker dan de eventuele plaatselijke afname van voedingsstoffen was het ontstaan en de versterking van vele geleidelijke overgangen (tussen o.a. voedselarm en -rijk) én het relatief trage

verloop van deze herschikkingsprocessen. Het zwakste punt van een op voortzetting van traditioneel beheer gebaseerde strategie is dat onze huidige natuurgebieden veelal slechts fragmenten - meestal de meest voedselarme - van deze voormalige gradiënten bevatten waardoor deze ingrepen soms een al even geïsoleerd en kunstmatig karakter krijgen als de specifieke soortgerichte.

- * Een "struktuurgerichte" strategie bouwt voort op de basisideeën van de vorige. Met veelal traditionele technieken wordt gepoogd de structurele diversiteit te handhaven of te verhogen, dikwijls door het benadrukken van de gradiëntwijze opbouw van deze landschapselementen. Deze strategie zou ook "diversiteitsgericht" kunnen worden genoemd maar dit kan verwarring scheppen door het bestaan van de term "soortdiversiteit", een moeilijk in de praktijk hanteerbaar begrip dat meestal foutief als "soortenrijkdom" wordt vertaald. In elk geval legt dit beleid vooral de nadruk op de ruimtelijke aspecten van de bekende uitspraak "overal wat anders maar plaatse-

Struktuurdiversiteit door muskusrattenvraat in "De Blankaart" (foto M.Gryseels)

lijk steeds hetzelfde", waar de vorige meer de temporele kant (stabiliteit) benadrukt.

In de praktijk resulteert dit in een breed spectrum van enerzijds zeer kleinschalig, met een concentratie van traditionele technieken beheerde terreinen (in dit geval noemt men dat wel eens "tuinieren") tot anderzijds b.v. extensief graasbeheer van grote oppervlakten (dikwijls met een voorgeschiedenis van intensiever beheer) met zo min mogelijk direkt menselijk ingrijpen. Een randbemerking geldt hier de in VERLINDEN (1986a) gepubliceerde foto met onderschrift : de getoonde "extensieve beweiding door paarden" is in werkelijkheid een voorbeeld van een "normaal", eventueel zelfs "intensief" beweidingsregime (de ganse jaarlijkse produktie wordt gekonsumeerd en bijvoederen is waarschijnlijk zelfs noodzakelijk). Ook de ter plaatse voorkomende *Cynosurion* (Kamgrasverbond)- en *Lolio-Potentillion* (Zilverschoon)- vegetaties wijzen in deze richting. Bij "extensieve" begrazing daarentegen wordt veel minder dan de jaarlijkse produktie verbruikt wat meestal de uitbouw van organische structurele diversiteit mogelijk maakt.

- * "Procesgericht" beheer tenslotte legt de klemtoon vooral op de dynamiek van een ecosysteem. De beoogde doelstelling(en) worden (als het lukt) gerealiseerd door het stimuleren en/of op gang brengen van inwendige "natuurlijke" processen. Uitgangspunt is dat de voorgaande strategieën op een te statisch beeld van de natuur berusten, (direkt) menselijk ingrijpen vrijwel steeds subjeektief een bepaalde groep organismen bevoordeelt en dat er geen redelijk be-

heersequivalent bestaat voor een aantal in niet beïnvloede situaties optredende fenomenen (b.v. de afbraakfase van een bosesysteem). Schijnbaar sluit dit beleid weer aan bij de enige tientallen jaren geleden gangbare opvatting dat "de natuur aan zichzelf moest worden overgelaten". Het is echter - met ekstuses voor deze taalkundige vloek - een kwestie van actief of passief "niets doen" : in een aantal gevallen zal er inderdaad van bij de aanvang niet geraakt worden aan een terrein, in de meeste gevallen is er echter sprake van een geleidelijke afname van de intensiteit van beïnvloeding met als (ideëel?) eindpunt een "zelfregulerend" systeem. Deze strategie staat nog in de kinderschoenen en is veel meer dan de vorige drie oppervlaktegebonden ; een paar voorbeelden : "zelfregulerend bos", "zeer extensieve begrazing van bossen, extensieve begrazing van een stuivend duinkomplex.

Tenslotte een kort overzicht van wat elk van de besproken beleidsopties kan betekenen voor een bepaald natuurgebied, b.v. een groot heideterrein. Het nu volgende betekent niet dat geen andere beheersvormen mogelijk zijn.

Soortgericht beheer : door intensief branden of mechanisch plaggen wordt een "optimaal kiembed voor *Calluna* (struikhei) gekreëerd.

Kontinuteitsgericht beheer : een min of meer normaal schapenbegravingsregime met afvoer van nutriënten, gekoppeld aan periodisch branden, lokaal plaggen e.d., handhaaft het heide-ekosysteem zoals we het o.a. weerspiegeld zien in de foto's van Massart (VANHECKE, 1981).

Een typisch beeld uit de nadagen van het heidelandsysteem : jeneverbesstruwelen wijzen op het plotse wegvallen van beheer na een periode van overbeweiding (foto J. Massart).

Strukturgericht beheer : door middel van extensieve begrazing door runderen of paarden (of schapen), gekoppeld aan incidenteel kleinschalig kappen, branden e.d. wordt een parklandschap geschapen met afwisselend hei, schraalland en bosjes. Afgezien van de grazers zelf en mogelijk wat bomen worden geen nutriënten afgevoerd maar binnen het terrein zelf verplaatst.

Procesgericht beheer : een geleidelijk geëxtensieerd graasbeheer met tamme en/of eventueel wilde herbivoren en predatoren leidt tot een, na een lange reeks van jaren tot stand gekomen bosesysteem met eventuele open plekken, waarin verder niet door de mens wordt ingegrepen.

Afvoer van nutriënten gebeurt niet, herverdeling binnen het gebied voornamelijk in een beginfase van het beheer. Er moet overigens nog op gewezen worden dat, welke beheersoptie men ook neemt, het wenselijk is dat de praktische uitvoering in fasen verloopt, al hoeven die zeker niet altijd zo netjes chronologisch opeen te volgen als het nu volgende overzicht laat uitschijnen. Dit overzicht geldt over-

gens ook enkel voor situaties waar niet direkt wordt aangesloten op een reeds bestaand beheer. Op de eerste plaats komt natuurlijk de inventarisatie van soorten, levensgemeenschappen en landschapselementen. Een tweede en belangrijke fase betreft bijzondere beschermingsmaatregelen t.o.v. kleine (rest)populaties van kwetsbare en/of onvervangbare soorten. Het gebeurt immers regelmatig dat tijdens de instabiele periode inherent aan elke verandering van beheer, reliktpopulaties van die soorten die men nu net wou behouden het loodje leggen. Daarna volgt een onderzoeksfase die vrij uitgebreid kan zijn maar meestal inhoudt dat op kleine schaal wordt geëxperimenteerd met diverse uit de ervaring of de literatuur bekende technieken. Het is best dat vóór overgegaan wordt tot de volgende fase, zoniet een gedetailleerd beheersplan (dat echter steeds soepel genoeg moet blijven om terugkoppeling op basis van de beheersresultaten mogelijk te maken) dan toch zeker de uitgewerkte beheersopties worden vastgelegd. Op de vierde plaats komt een inrichtings- of ontginningsfase - een instabiele over-

gangperiode waarin het stramien voor de toekomstige levensgemeenschappen wordt uitgelegd en de beheersinfrastructuur uitgebouwd.

Afgezien van de soms vereiste individuele beschermingsmaatregelen, gebeurt dit meestal niet erg fijnzinnig ("Waarom kappen jullie nu al die schone bomen?"). Het is echter opletten geblazen met b.v. de soms in de bodem aanwezige voorraad van kiemkrachtige zaden die gemakkelijk verspild wordt door onoordeelkundig ontginningsbeheer (herhaalde malen opnieuw laten verruigen b.v.). Tenslotte hoort het beheer zijn definitieve vorm te krijgen in de konsolidatiefase. Het belangrijkste probleem dat dan nog kan optreden is de sleur van het routineuze onderhoudswerk en de verveling van de beheerders.

Het was niet de bedoeling een uitgesproken voorkeur aan de dag te leggen voor één van de behandelde doelstellingen of strategieën. Een keuze kan afhangen van lokale of tijdelijke omstandigheden of mogelijkheden, belangrijk is dat de beheerder zich bewust is van de verschillende keuzemogelijkheden en hun gevolgen (en er uiteraard zo weinig mogelijk externe factoren de keuze beperken). Mijns inziens speelt de belangrijkste beslissing zich echter wel af op het niveau van doelstelling en strategie : een voor elk gebied afzonderlijk goed afgewogen en consequent doorgevoerde optie is waarschijnlijk te verkiezen boven gestandaardiseerde beheersvormen of al te opportunistisch en "modebewust" beheren. De ideale beheerder bezit naast enig technisch kunnen ook een grote ervaring en

belezenheid en vooral een zeer kritische geest ten aanzien van alle uitspraken aangaande het onderwerp van zijn lief en leed ! (wordt vervolgd).

M. Leten

Geciteerde literatuur

SLOET VAN OLDRIJTBORGH, C.J.M., 1982. Waarheen met het beheer van natuurreservaten. De Levende Natuur 84, 5/6, p.133-134.

VANHECKE, L., CHARLIER, G. & VERELST, L., 1981. Landschappen in Vlaanderen vroeger en nu. Nationale Plantentuin van België. Meise, 140 pp.

VERLINDEN, A., 1986a. Natuurbeheer en verschralling. De Boskrant, 16, 4, p.10-12.

VERLINDEN, A., 1986b. Problemen van waterhuishouding en beheer in natuurgebieden. Groene Band, 63, 51 pp.

Interessante referentie literatuur :

ANON., 1980. Techniek van natuurbeheer. In : Natuurbehoud en landschapszorg in Vlaanderen. Vereniging voor Groenvoorziening, Antwerpen, p.187-235.

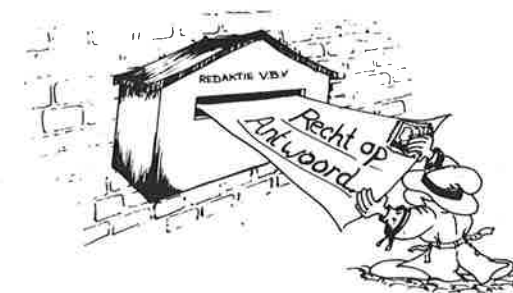
ANON., 1980. Cursusboek Natuurbeheer. De Belgische Natuur- en Vogelreservaten, Brussel, 247 pp.

DE LEVENDE NATUUR, tijdschrift voor natuurbehoud en natuurbeheer, vanaf 1984.

OOSTERVELD, P., 1975. Beheer en ontwikkeling van natuurreservaten door begrazing. Natuur en Landschap 29, 6, p.161-171.

RIJKSINSTITUUT VOOR NATUURBEHEER, 1983. Natuurbeheer in Nederland - Levensgemeenschappen, Pudoc, Wageningen, 392 pp.

VAN LEEUWEN, C., 1966. Het botanisch beheer van natuurreservaten op structuuroecologische grondslag. Gorteria, 3, 2, p.16-28.

NOG EENS DE CORSIKAANSE DEN

De twistvraag over de Corsikaanse den, zie boskranten nr. 4 en 5 - 1986, is misschien te herleiden tot een zogenaamd generatie-konflikt.

Ik ben van mening dat in het verleden geen enkele realistische bosbouwer ooit heeft aangeraden om volledig over te stappen van de gewone den naar de Corsikaanse den. Want ook in de bosbouw geldt de oude raadgeving : "leg nooit alle eieren in éénzelfde korf !". Wij mogen onze voorgangers dan wel dankbaar zijn voor het uitproberen van allerhande boomsoorten en vooral herkomsten, in arboreta of soms rechtstreeks ter plaatse (wanneer herneemt men deze goede gewoonte ?). Zo bezorgde de ex-staatskwekerij van Bree destijds een gans gamma herkomsten van *Pinus*. Verschillende herkomsten werden vrij vlug verlaten omdat ze niet pasten in ons Kempisch klimaat of omdat de houtopbrengst te laag was. Juist omdat in die arboreta de Corsikaanse den zo beloftevol was is men in Limburg er snel mee gaan verderwerken.

Inderdaad, zoals in alle sectoren : voorzichtigheid telt ook in de bosbouw. Natuurlijk zou men, waar enigszins mogelijk, moeten afstappen van grote aaneensluitende monokulturen. Dat zou denkelijk heel wat narigheden voorkomen.

Maar ik meen dat de bosbouw moet leren leven met rampen (bosbranden, insektenplagen, ziekten, ...). Zo kreeg de gewone den in de Limburgse Kempen heel wat plagen te verwerken. Ik denk bijvoorbeeld aan de jaren 1926 (zie Bull. Soc. Roy. For. de Belgique), 1947 en 1976 ... en toch staat hij er nog.

En dan : ons is toch geleerd dat de "Koekelare" in feite ook een Corsikaanse den is. Hij heeft zijn waarde toch bewezen en doet het zeer goed sinds een paar generaties ! Laat ons dus redelijk blijven en met beide benen op de grond : we moeten oordeelkundig omgaan én met de gewone den én met de Corsikaanse den !

En dan komt de aflossing van de wacht : de jongeren die de kans krijgen om op het terrein hun initiatieven en enthousiasme te tonen. Wat mij betreft mogen ze dan gerust steunen op de positieve (en negatieve) bevindingen van hun voorgangers.

Maar ook zij zullen ondervinden dat een bosbouwer op z'n minst twee opeenvolgende levens moest hebben om een zeer bescheiden inzicht te krijgen in de geheimen van de natuur.

J.T.

H O U T V E R K O O P

Op 14 oktober werd te Jezus-Eik een openbare houtverkoop georganiseerd voor het Zoniënwood en het Park van Tervuren voor het dienstjaar 1987.

In het totaal werd 13 695 m³ (schil-, zaag-, industrie- en brandhout) verkocht voor de som van 40 446 000 fr.

De gemiddelde prijs bedraagt bijgevolg 2 954 fr. per m³.

Enkele konkrete prijzen :

- Loten 'beuk' (bestemd voor schilhout en zaaghout) met 0 : 1.00 m tot > 3.00 m : gemiddeld 4 405 fr. per m³ (van 3 840 fr. tot 4 932 fr. per m³).
- Loten in hoofdzaak beuk gemengd met eik en ander loofhout (bestemd voor schilhout, zaaghout en industriehout) :
 - * 0 < 2.00 m : gemiddeld 2 424 fr. per m³ (van 1 748 fr. tot 2 749 fr. per m³)
 - * 0 > 2.00 m : gemiddeld 4 533 fr. per m³ (van 4 196 fr. tot 5 204 fr. per m³).
- Loten beuk (bestemd voor brandhout) met 0 : 0.40 m tot 1.20 m : gemiddeld 1 529 fr. per m³ (van 707 fr. tot 2 321 fr. per m³).
- Loten in hoofdzaak bestaande uit beuk maar bijgemengd met eik en/of ander loofhout en/of naaldhout (bestemd voor brandhout) : gemiddeld 1 128 fr. per m³ (van 636 fr. tot 1 667 fr. per m³).

Wanneer de vergelijking gemaakt wordt met het dienstjaar 1986 stellen we vast dat de globale houtprijs met 3.6 % gedaald is (van 3 066 fr. per m³ tot 2 954 fr. per m³) t.o.v. een stijging van 28 % het jaar voordien.

De prijs van de zwaarste sortimenten is met 6 % gestegen (van 3 799 fr. per m³ tot 4 045 fr. per m³), wat eerder als een aanpassing aan de inflatie te beschouwen is. Voor de kleinere afmetingen, meer bepaald het industriehout, valt een belangrijke stijging van 21 % te noteren (van 2 090 fr. per m³ tot 2 526 fr. per m³). Meer dan waarschijnlijk is dit het gevolg van de verhoogde export van deze sortimenten naar landen rond de Middellandse Zee.

Tenslotte viel voor het brandhout, hoewel er een ruime belangstelling was, een prijsvermindering van 15 % te noteren (van 1 553 fr. per m³ tot 1 314 fr. per m³), na een stijging van 25 % vorig jaar.

Het brandhout volgt bijgevolg de dalende trend van de stookolieprijzen.

Tussen de verschillende loten onderling vallen nog prijsverschillen te noteren die het gevolg zijn van meerdere factoren, zoals :

- de bereikbaarheid van de loten ;
- de moeilijkheidsgraad en lengte van het uitslepen, vb. aanwezigheid van verjongingsgroepen ;
- de strengheid van de veilingvoorwaarden die van lot tot lot verschillend kunnen zijn ;
- de soorten- en sortimentsverdeling ;
- de behoeften van de houtmarkt ;
- de concurrentie tijdens de verkoop (per afbod bij schattingsprijs > 100 000 fr./per opbod bij schattingen < 100 000 fr.).

Van Haeren R.

* * *

EUROPEES JAAR VAN HET LEEFMILIEU

In het kader van het Jaar van het Leefmilieu werd op initiatief van de Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu J. LENSSENS een stuurgroep voor de Vlaamse Gemeenschap opgericht met als doel de akties in dit verband op gewestelijk niveau te koördineren en te stimuleren.

In deze stuurgroep zijn diverse privé-verenigingen, de betrokken administraties en adviesorganen, de media en de industrie vertegenwoordigd.

Naast deze stuurgroep werden ook een aantal werkgroepen opgericht, die meer konkrete akties met een specifieke oriëntatie moeten op gang brengen, namelijk :

werkgroep media
werkgroep onderwijs
werkgroep gemeenten
werkgroep industrie.

uit de provincie

HET BOS TE LEMBEKE-WAARSCHOOT

Kenmerkend voor vele niet-openbare bossen in Vlaanderen is de sterke versnipperingsgraad, zowel naar oppervlakte als naar bezit, het gebrek aan een degelijk en verantwoord beheer en een steeds toenemende recreatieve druk, waardoor onvermijdelijk probleemsituaties ontstaan.

Dit geldt zeker voor "de Lembeekse bossen", een 200 hektaren groot bos gelegen op het grondgebied van de Oostvlaamse gemeenten Lembeke en Waarschoot ten noordoosten van Gent.

Een groot deel van het bos bestaat uit homogene en gemengde naaldboombestanden, vooral op basis van grove den. Deze zijn gesitueerd op een stuifzandrug en vormen een overblijfsel van een Middeleeuws heideveld waarvan de meest vruchtbare percelen tot landbouwgrond werden omgevormd.

De gemengde bestanden beslaan ongeveer 40 % van de oppervlakte en komen voornamelijk voor in het zuidelijk gedeelte van het bos. Deze menging kwam tot stand door omvorming van de vroegere loofboommiddel-houtbestanden op basis van zomereik, waarbij gebruik werd gemaakt van naaldboomsoorten.

De huidige naaldboombestanden zijn aangeplant in de periode 1945-1955, vooral met het oog op het afleveren van mijnhout

waarnaar nog een grote vraag bestond en waarvoor een minimum aan beheer volstond.

Toen deze afzetmogelijkheid sterk terugviel, werd het beheer, in mindere of meerdere mate, verwaarloosd, wat heeft geleid tot een te hoog stamtal, een te laag voorraadsniveau en een te lage d/h-verhouding (de bomen staan veel te

dicht en hebben een te kleine kruin) m.a.w. de huidige bestandsstabiliteit en -productie is alarmerend.

Dit gebrek aan beheer kan verder verklaard worden door de eigendomsstructuur: het bos is in eigendom van 29 eigenaars met een gemiddeld bosbezit van 1.5 ha. Dit bemoeilijkt uiteraard de coördinatie van de werkzaamheden. Tenslotte is de bosbouwkundige kennis, voornamelijk van de kleine eigenaars, eerder beperkt.

En dan is er nog de grote recreatieve druk op het centrale gedeelte van het bos (de twee laterale gedeelten van het bos worden door twee druk bereden wegen grotendeels afgezonderd), in de hand gewerkt door het geringe aanbod aan recreatiemogelijkheden in de streek, waar de Lembeekse bossen samen met het provinciaal domein "Het Leen" te Eeklo, de enige mogelijkheid tot bosrecreatie vertegenwoordigen.

Zo werden er in de periode 1980-1981 gemiddeld 90 000 bezoeken vastgesteld met piekaanwezigheden tijdens weekends en gedurende de maanden juli en augustus.

Opties voor de toekomst

Uit het bovenstaande blijkt reeds dat een omvorming, die voor vele bestanden zeer dringend is, niet gemakkelijk zal zijn. Hierbij stelt zich niet alleen het probleem van de boomsoortenkeuze, maar ook van de omvang en planning van deze omvorming, vermits het vanuit bosbouwkundig, ekologisch en recreatief oogpunt niet opportuun is alle bedreigde bestanden gelijktijdig om te vormen. Daarnaast rijst nog de vraag wie zal instaan voor de financiële investering van dit project.

Wat de boomsoortensamenstelling betreft zou het aandeel van de autochtone loofboomsoorten moeten toenemen, zodat uiteindelijk gemengde loofboom-naaldboombestanden ontstaan.

Op de arme en droge zandgronden kan de *Pinus sylvestris* eventueel vervangen worden door de *Pinus nigra* var. *corsicana*. Snelgroeiende boomsoorten, zoals populier, lork en douglasden, zouden slechts beperkt mogen ingebracht worden omdat deze zeer windgevoelig blijken te zijn. Deze boomsoorten worden tegenwoordig steeds meer aangeplant om de bouseigenaar toe te laten op een kortere termijn een bepaalde opbrengst te bekomen.

Bij herbebossing zal wel rekening moeten gehouden worden met zeer hoge aanplantingskosten (tot 100 000 fr. per ha) vermits de hinderlijke vegetatie van braam en adelaarsvaren ofwel vooraf zal moeten verwijderd worden, ofwel het gebruik van groter en dus duurder plantgoed noodzakelijk zal maken.

Daartegenover staat dat de financiële opbrengst van de verkoop van de huidige houtvoorraad eerder gering zal zijn vanwege de lage voorraad en de minder goede kwaliteit, waarbij de mogelijkheid tot een grote houtaanwas en -opbrengst op korte termijn uitgesloten is vanwege de geringe bodemkwaliteit en de aard van de voorgestelde boomsoorten.

Het struikelblok is dus de financiering van het omvormingsproject, want welke kleine bouseigenaar kan en wil het nodige kapitaal opbrengen voor de omvorming terwijl de kans op het integraal terugverwerven van de investering minimaal is. Het is trouwens aangeraden het gehele

probleem gemeenschappelijk aan te pakken niet alleen voor wat de financiële kant betreft, maar vooral ook voor de kohesie van de te nemen maatregelen waarbij een gemeenschappelijk bedrijfsdoel moet nagestreefd worden.

Daarom werd recent een commissie samengesteld met vertegenwoordigers van het schepenkollege en van de boscijenaars die allerlei mogelijkheden (ondermeer klassering en bescherming) onderzocht hebben voor het verwerven van overheids-subsidies, maar welke tot nu toe zonder gunstig resultaat gebleven zijn. Hierbij mag echter nog gewezen worden op het feit dat 1/3 van het bos in het gewestplan "Eeklo-Aalter" vermeld staat als WOONPARK (m.a.w. er mag verkaveld worden !).

Mogelijke oplossingen zijn evenwel voorzien in het nieuwe ontwerp van bosdekreet (die de oude boswet van 1854 zou moeten vervangen), waarin ondermeer de verplichting is opgenomen dat elke boscijendom van minimum 5 ha een goedgekeurde bedrijfsregeling moet hebben en waarbij de mogelijkheid voorzien is dat de dienst van Bos- en Groenbeheer integraal of gedeeltelijk bij het opstellen van dit plan kan betrokken worden en waarbij ook enigszins kan tegemoet gekomen worden aan de financiële aspecten.

Eenmaal dat dit dekreet geldig zal zijn kan er aan heel wat van de hier bovengestelde problemen geheel of gedeeltelijk tegemoet gekomen worden.

G. Roggeman

WORDT HEVERLEEBOS MILITAIR OEFENTERREIN ?

Luidens recente persberichten zou een gedeelte van Heverleebos ter beschikking worden gesteld van de kazerne de Hemp-tine te Heverlee om er gedurende de week militaire oefeningen in drill en camouflage te houden.

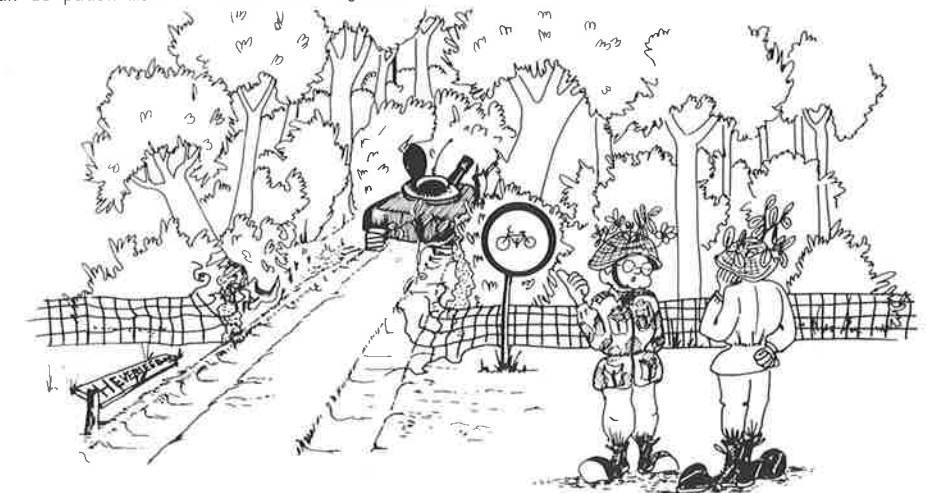
Door de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud wordt daartegen fel geprotesteerd en werden reeds brieven verstuurd naar Minister van Landsverdediging DE DONNEA. Dergelijke activiteiten zijn immers niet verenigbaar met het statuut van geklasseerd landschap waarvan het Heverleebos geniet door het K.B. van 13.09.1971.

Een bosgemeenschap is een zeer kwetsbare gemeenschap en vergt een opbouwperiode van vele tientallen jaren. Bosvernietiging daarentegen kan zeer snel gaan. Ook op sociaal vlak is dit niet verantwoord: waarom zouden de weekendwandelaars zich aan de paden moeten houden als tijdens

de week de militairen kriskras door het bos mogen lopen ?

Bij Minister DE DONNEA wordt aangedrongen dat naar andere oplossingen zou gezocht worden. Als alternatief wordt gesuggereerd gebruik te maken van de nog vrijliggende terreinen op het industrieterrein te Haasrode, dat aan de kazerne grenst of van de gronden gelegen tussen de kazerne en de Geldenaakse baan, of van het stort Canivet waarvan de afdekking aan de gang is.

In elk geval zullen de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud zich met hand en tand verzetten tegen elke bedreiging van het bospatrimonium. Hierbij worden ze uiteraard ook gesteund door de Vlaamse Bosbouwvereniging, die eveneens zal aandringen bij de bevoegde minister om af te zien van deze plannen.

SOLDAAT DENK NU MAAR NIET DAT WE IETS FOUT GEDAAN HEBBEN, HIER STAAT ALLEEN
" VERBODEN VOOR FIETTERS "

uit de vereniging

VERSLAG VAN DE BESTUURSRAAD VAN 25 SEPTEMBER 1986

De Bestuursraad van de V.B.V. vergaderde te Sint-Niklaas op 25 september 1986.

1. Algemene vergadering 1987

De algemene vergadering 1987 gaat door te Buggenhout op 28 februari. Bij loting werd het mandaat van volgende bestuursleden ter beschikking gesteld : de Mofarts A., De Wever B., Dom T., Jacobs I., Janssens F., Mahieu J., Op de Beeck A., Roskams M., Tys S., Van Miegroet M. Aan al deze personen zal gevraagd worden of zij hun mandaat verder willen zetten.

Vanwege het O.C.M.W. van Diest werd schriftelijk verzocht of zij niet in aanmerking komen voor een Groene Wimpel. Dit bestuur heeft meer dan 200 ha bos, en heeft de laatste jaren zijn bospatrimonium nog uitgebreid met 43 ha. Er wordt unaniem gunstig geadviseerd.

Als thema van de voordracht van de gastspreker(s) wordt na discussie besloten het onderwerp "De toekomst van de bosbouw" te laten behandelen. Voorgesteld wordt om een viertal sprekers uit te nodigen om volgende deelaspecten te behandelen : Wat is bosbouw - Een beleidsvisie - Een internationale visie - De houtverwerkende nijverheid.

2. Studiedag

Voorgesteld wordt om in het voorjaar 1987 opnieuw een studiedag te organiseren. Hij zal in de eerste plaats gericht zijn tot het personeel van Bos- en Groenbeheer. Vanzelfsprekend zullen ook de leden van de V.B.V. uitgenodigd worden.

Na discussie omtrent diverse voorgestelde onderwerpen wordt besloten het thema "Bosbeheer en exploitatie" te behandelen. Hierbij zouden volgende punten kunnen behandeld worden : dood hout, verjongingsschade door exploitatie, lastenboeken, schouwing, tijdstip en wijze van verkoop, dunning en kaalslag, opslaan van hout, het schillen, het aftoppen, het kroonhout, de wegen, natte gronden, brandhout, grootte van loten, stilleggen en uitstellen van kappen, vervolging, windschade binnen en buiten de kap, het rendement, machines, uitslepen, enz. Voorlopig

wordt voorgesteld dit te bundelen in volgende delen : Dood hout in het bos - Exploitatie en verjonging - Juridische en administratieve problemen - Technische aspecten van de bosexploitatie - De visie van de bosexploitant. Elke spreker zou over 20 minuten beschikken. De spreekbeurten moeten praktijkgericht zijn. Er moet een houtvester, een technisch beambte en een bosexploitant aan het woord komen.

Nadien moet gelegenheid zijn tot discussie. Het ware wellicht best de discussie op te splitsen in kleine groepen.

In de namiddag is er een bosbezoek. De bosexploitanten zullen uitgenodigd worden.

3. Standpunt V.B.V. inzake luchtverontreiniging en bossterfte

De V.B.V. is bezorgd over de luchtverontreiniging en de invloed ervan op het bos. Het blijkt evenwel dat bossterfte of verzwakking van het bos niet alleen het gevolg is van luchtverontreiniging. Dit alles is een zeer complex geheel.

Gelukkig is er in Vlaanderen nog geen sprake van bossterfte. Wel zijn er tekenen die op verzwakking wijzen. De oorzaken zijn evenwel niet duidelijk.

De V.B.V. dringt in het bijzonder aan op het nemen van volgende maatregelen :

- beperking van de luchtverontreiniging ;
- bestendig onderzoek ;
- aangepast bosbeheer : bevoordelen van loofbomen en van inheemse boomsoorten en in het algemeen meer natuurgerichte bosbouw.

De V.B.V. zal hieromtrent een persmededeling verspreiden.

In de Boskrant zal er ook een artikel aan gewijd worden, uitgaande van een resolutie die op het wereldbosbouwkongres van de I.U.F.R.O. werd genomen.

4. Kontakt met ministers

Aan Minister J. Lenssens werd een onderhoud gevraagd om de stand van zaken te onderzoeken omtrent het bosdecreet, de uitbouw van het bosbeheer en het Instituut voor Bosbouwkundig Onderzoek.

Tevens werd de Minister verzocht welke maatregelen of beleidslijnen hij wenst te nemen in zake :

- de privé-boseigenaars, en dit op korte termijn ;

- het discussiestuk over de bosbouw van de E.G., in het bijzonder betreffende de uitbreiding van het bospatrimonium ;
- een verantwoord en deskundig net van bosreservaten in Vlaanderen.

Door omstandigheden kon een voorgesteld onderhoud niet doorgaan. Later werd vanwege het kabinet voorgesteld om het onderhoud te laten samenvallen met dit van andere natuurverenigingen.

De V.B.V. dringt evenwel aan om afzonderlijk een gesprek te hebben over de vermelde specifieke punten die haar in het bijzonder aanbelangen. De gelijkenissen en verschillen in visie met andere verenigingen zijn voldoende bekend. Het is niet zinvol om hierover bij een dergelijke gelegenheid nog eens te praten.

Met Minister Geens G. werd kontakt genomen omtrent de personeelsformatie van de Dienst Bos- en Groenbeheer. De Minister beloofde dat het eindontwerp van de personeelsformatie aan de diverse adviesorganen zal worden voorgelegd. Sindsdien geen nieuws meer ...

Aan de heer A. Vermeulen, Directeur-generaal van A.R.O.L. werd een brief geschreven met het verzoek om over de personeelsformatie van de Dienst Bos- en Groenbeheer een gesprek tot stand te brengen met alle belanghebbende groepen om te onderzoeken welke, op termijn, de beste omkadering zou zijn voor deze dienst. Hierop hebben wij nooit enig antwoord gekregen ...

5. Bossendag

Vanwege de B.N.V.R. werd ons een nota gestuurd met de B.N.V.R.-stellingen naar aanleiding van de Bossendag te Gent op 14.06.1986.

Een kopij van deze nota werd op voorhand aan de leden overhandigd. Hierop werd op diverse wijze gereageerd. Algemeen werd nogmaals betreurd dat terzake te veel spanningen bestaan. Er werd gepleit voor natuurbehoudsaspekten in de bosbouw.

De stellingen van de B.N.V.R. werden niet punt voor punt behandeld. Sommige punten werden zonder voorbehoud aanvaard, maar andere werden afgewezen.

6. Week van het Bos en privé-eigenaars

Ter gelegenheid van de Week van het Bos werd door de dienst Bos- en Groenbeheer een schrijven gericht aan een tweeduizend privé-eigenaars. In het bijzonder werd hen gevraagd om mee te werken aan de Week van het Bos en om bij deze gelegenheid onder één of andere vorm hun bossen open te stellen voor het publiek.

Op deze brief is een beperkt aantal positieve reacties gekomen. Dit wordt evenwel als een groot pluspunt aanzien.

Dezelfde groep werd nadien ook de infofolder over de Week van het Bos toegestuurd. Aldus wordt gehoopt om de samenwerking met de privé-eigenaars stilaan te verbeteren.

7. Varia

- Bepalingen bij rangschikking van bomen.
- Europees milieujaar 1987.

Over deze punten zal in een volgende vergadering uitvoerig gesproken worden.

* * *

'INFO-STAND' VLAAMSE BOSBOUWVERENIGING

Voor verenigingen en groeperingen die over een beperkte tentoonstellingsruimte beschikken, of die in de drukke oktobermaand de tentoonstelling 'Het Bos : een levensgemeenschap', niet kunnen bemachtigen, werd als alternatief door de V.B.V. een 'info-stand' gemaakt.

Op zes kleurrijke panelen wordt de Vlaamse Bosbouwvereniging en het Vlaamse bos op een bondige manier voorgesteld.

Voor alle verdere inlichtingen :

Vlaamse Bosbouwvereniging
Geraardsbergse steenweg 267
9231 Gontrode
Tel. 091/52.21.13

"Zij hebben niets geleerd, zij hebben niets vergeten"

Uit de verregaande destabilisering van een deel van het Europees bospatrimonium, uit de toegenomen boomsterfte en uit het spookbeeld van de bosdegradatie hebben velen niet de passende lessen gehaald. Dit geldt niet enkel voor de zogenaamde "leken", van wie inderdaad een grondige analyse van de bosproblematiek niet mag verwacht worden, maar ook voor gevormde bosbouwers en bosbeheerders.

Het is inderdaad gemakkelijk de luchtvervuiling de schuld te geven van alle kwaad: de media doen het, de politici doen het, de openbare opinie doet het. Dat is voor velen een reden om hier het bosbouwkundig probleem af te sluiten: "Vermits wij niet verantwoordelijk zijn voor de vervuiling, vermits wij het autoverkeer niet kunnen verminderen etc. etc. etc..."

Men gaat daarbij grotendeels aan de werkelijkheid voorbij. Men erkent niet het kwaad dat werd verricht door verregaande homogenisering, vernietiging van bossen, proliferatie van exoten, verkorting van produktieperiode, gebrek aan zorg voor het bos, "rationalisering" van de kappingen. Erger nog, men stapt, sommigen zweven zelfs, de ogen gesloten en de oren toe, van de ene droomwereld in de andere.

Men komt in de droomwereld van de techniek met inzet van mechanische middelen voor bosexploitatie, die de kosten wellicht doen dalen, maar ook de produktiekracht van de standplaats bedreigen.

Men komt in de wereld van de biotechnologie, waar weefselcultuur en genetische manipulatie, ongehoorde mogelijkheden tot verdere homogenisering doen ontstaan.

Men komt in de droomwereld van de elektronika: de komputer kijkt voor u, meet voor u, besluit voor u en produceert modellen, waarnaar het bos, goed-schiks of kwaadschiks, zich te gedragen heeft.

En men kijkt medelijdend neer op die oubollige ventjes, die het nog altijd niet begrepen hebben, die nog niet weten wat de mens allemaal met het bos kan doen, die nog geloven dat het bos een wonderbaar systeem is dat niet in het bureau ontdekt kan worden, die nog overtuigd zijn niet alles te weten. Maar welke ouderwetse houding van afstandse bosfilosofen is dat wel.

Diogenes

info

"WAT IS ER VAN
HET BOS?"

Op 14 juni 1986 werd door de B.N.V.R., in samenwerking met de R.U.G. een "Bossendag" georganiseerd. Hierop werd o.m. het woord gevoerd door enkele mensen uit de sektor bosbouw, namelijk Dua V. namens de initiatiefgroep bosbouw, Janssens F. namens de dienst Bos- en Groenbeheer, Lust N. namens de V.B.V. en Spaas J. namens de privé-bos-eigenaars.

Deze voordrachten werden evenwel niet gepubliceerd. Het zou echter spijtig zijn moesten deze waardevolle teksten verloren gaan. Daarom heeft de V.B.V. beslist een brochure uit te geven met deze teksten, aangevuld met een artikel van prof.dr.ir.M. Van Miegroet over "Wat is bosbouw".

De brochure "Wat is er van het bos?" kan verkregen worden door storting van 75,- op postrekening 000-1027867-55 V.B.V., Geraardsbergse steenweg 267, 9231 Gontrode.

RAPPORT SEB N°11
"DE POSITIE VAN DE
BOOMSOORTEN IN 'HET
BROEK' TE BLAASVELD"

De studie had tot doel te onderzoeken welke de positie is van de diverse boomsoorten in het Broek. Er werd voor-namelijk aandacht besteed aan drie punten, namelijk de bestaande populierenaanplantingen, de spontane verjonging, in het bijzonder van eik, die tussen de populieren tot stand is gekomen en de aanplantingen van diverse loofboomsoorten in 1972.

Het onderzoek verschaft inlichtingen omtrent de mogelijkheden van de boomsoorten in het kader van een omvormingsplan.

Als konklusie werden volgende aanbevelingen geformuleerd:

1. Op de meest natte plaatsen wordt bij voorkeur naar een elsenbroek gestreefd.
2. Op de betere plaatsen moet een gemengd loofboom-bos, op basis van eik, tot stand gebracht worden. Dit type van bos moet de grootste oppervlakte innemen.
3. Een beperkte oppervlakte kan voorbehouden worden voor de populier.

Het ware evenwel verkeerd om in het Broek enkel aandacht te hebben voor bosgedeelten en vijvers. De natuurwetenschappelijke waarde van een dergelijk gebied kan in belangrijke mate verhoogd worden door het tot stand brengen van hooilanden en rietvelden.

Het boek kan besteld worden door overschrijving van 170,- (verzendingskosten inbegrepen) op rekeningnummer 103-2071326-56 van Werkgroep SEB, Geraardsbergse steenweg 267, 9231 Gontrode.

"Zij hebben niets geleerd, zij hebben niets vergeten"

Uit de verregaande destabilisering van een deel van het Europees bospatrimonium, uit de toegenomen boomsterfte en uit het spookbeeld van de bosdegradatie hebben velen niet de passende lessen gehaald. Dit geldt niet enkel voor de zogenaamde "leken", van wie inderdaad een grondige analyse van de bosproblematiek niet mag verwacht worden, maar ook voor gevormde bosbouwers en bosbeheerders.

Het is inderdaad gemakkelijk de luchtvervuiling de schuld te geven van alle kwaad: de media doen het, de politici doen het, de openbare opinie doet het. Dat is voor velen een reden om hier het bosbouwkundig probleem af te sluiten: "Vermits wij niet verantwoordelijk zijn voor de vervuiling, vermits wij het autoverkeer niet kunnen verminderen etc. etc. etc...".

Men gaat daarbij grotendeels aan de werkelijkheid voorbij. Men erkent niet het kwaad dat werd verricht door verregaande homogenisering, vernietiging van bossen, proliferatie van exoten, verkorting van produktieperiode, gebrek aan zorg voor het bos, "rationalisering" van de kappingen. Erger nog, men stapt, sommigen zweven zelfs, de ogen gesloten en de oren toe, van de ene droomwereld in de andere.

Men komt in de droomwereld van de techniek met inzet van mechanische middelen voor bosexploitatie, die de kosten wellicht doen dalen, maar ook de produktiekracht van de standplaats bedreigen.

Men komt in de wereld van de biotechnologie, waar weefselcultuur en genetische manipulatie, ongehoorde mogelijkheden tot verdere homogenisering doen ontstaan.

Men komt in de droomwereld van de elektronika: de komputer kijkt voor u, meet voor u, besluit voor u en produceert modellen, waarnaar het bos, goedschiks of kwaadschiks, zich te gedragen heeft.

En men kijkt medelijdend neer op die oubollige ventjes, die het nog altijd niet begrepen hebben, die nog niet weten wat de mens allemaal met het bos kan doen, die nog geloven dat het bos een wonderbaar systeem is dat niet in het bureau ontdekt kan worden, die nog overtuigd zijn niet alles te weten. Maar welke ouderwetse houding van afstandse bosfilosofen is dat wel.

Diogenes

info

"WAT IS ER VAN
HET BOS?"

Op 14 juni 1986 werd door de B.N.V.R., in samenwerking met de R.U.G. een "Bossendag" georganiseerd. Hierop werd o.m. het woord gevoerd door enkele mensen uit de sektor bosbouw, namelijk Dua V. namens de initiatiefgroep bosbouw, Janssens F. namens de dienst Bos- en Groenbeheer, Lust N. namens de V.B.V. en Spaas J. namens de privé-bos-eigenaars.

Deze voordrachten werden evenwel niet gepubliceerd. Het zou echter spijtig zijn moesten deze waardevolle teksten verloren gaan. Daarom heeft de V.B.V. beslist een brochure uit te geven met deze teksten, aangevuld met een artikel van prof.dr.ir.M. Van Miegroet over "Wat is bosbouw".

De brochure "Wat is er van het bos?" kan verkregen worden door storting van 75,- op postrekening 000-1027867-55 V.B.V., Geraardsbergse steenweg 267, 9231 Gontrode.

RAPPORT SEB N°11
"DE POSITIE VAN DE
BOOMSOORTEN IN 'HET
BROEK' TE BLAASVELD"

De studie had tot doel te onderzoeken welke de positie is van de diverse boomsoorten in het Broek. Er werd voor- namelijk aandacht besteed aan drie punten, namelijk de bestaande populierenaanplantingen, de spontane verjonging, in het bijzonder van eik, die tussen de populieren tot stand is gekomen en de aanplantingen van diverse loofboomsoorten in 1972.

Het onderzoek verschaft inlichtingen omtrent de mogelijkheden van de boomsoorten in het kader van een omvormingsplan.

Als konklusie werden volgende aanbevelingen geformuleerd:

1. Op de meest natte plaatsen wordt bij voorkeur naar een elsenbroek gestreefd.
2. Op de betere plaatsen moet een gemengd loofboom-bos, op basis van eik, tot stand gebracht worden. Dit type van bos moet de grootste oppervlakte innemen.
3. Een beperkte oppervlakte kan voorbehouden worden voor de populier.

Het ware evenwel verkeerd om in het Broek enkel aandacht te hebben voor bosgedeelten en vijvers. De natuurwetenschappelijke waarde van een dergelijk gebied kan in belangrijke mate verhoogd worden door het tot stand brengen van hooilanden en rietvelden.

Het boek kan besteld worden door overschrijving van 170,- (verzendingskosten inbegrepen) op rekeningnummer 103-2071326-56 van Werkgroep SEB, Geraardsbergse steenweg 267, 9231 Gontrode.